

000111011101011101011101010000101011
01010101110010
KEN JIJ JOUW

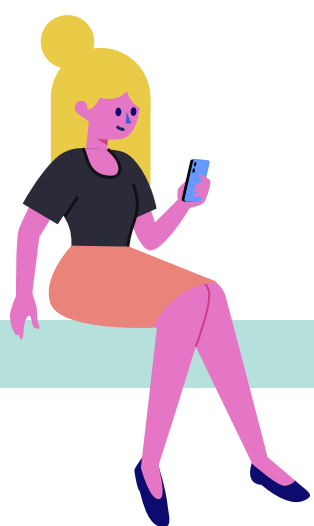
DIGITALE
ZELF ?

Digitale identiteit:
De visie van
jongeren

Jongeren
AMBASSADEURS

Jongerenambassadeurs-advies voor het
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Voorwoord

Toen we voor het eerst aan de slag gingen met het onderwerp 'Digitale identiteit' spookten deze woorden lang door ons hoofd: wat betekent het? Wat weet ik daarvan? En kan ik daar een goed advies over geven aan een ministerie? Hoe verder we in het traject kwamen, hoe meer we beseften dat het precies deze vragen waren die maakten dat dit advies hard nodig is. Jongeren weten nog te weinig over hun digitale identiteit. Wij zien daar een belangrijke rol voor de overheid.

In de afgelopen maanden hebben we hard gewerkt aan dit advies. Zo hebben we onder meer gebrainstormd, onderzoek gedaan en presentaties gehouden. Doordat we een grote, mooie en diverse groep jongeren zijn, hebben we veel van elkaar kunnen leren en zijn we samen tot dit advies gekomen. Met veel trots presenteren we dan ook dit adviesrapport waarin we de vraag beantwoorden: welke rol moet de overheid nemen als het gaat om jouw digitale identiteit?

Met dit rapport laten wij horen hoe jongeren denken over digitale identiteit. Wij blijven uiteraard graag offline én online met jullie meedenken!

De Jongerenambassadeurs van BZK: Assamaual, Nuno, Stijn, Suzanna, Tim, Shahram, Shilaf, Jeronym, Adna, Yzette, Elien, Ilse en Ruben.

Over Jongerenambassadeurs

Bij *Jongerenambassadeurs* geloven wij in de kracht en de onmisbare impact van jongeren. Daarom matcht *Jongerenambassadeurs* in heel Nederland jongeren aan **droomplekken** met relevante vraagstukken voor jongeren. Zo krijgen jongeren tussen de 14 en 27 jaar overal in het land de kans om hun stem te laten horen bij maatschappelijke organisaties, bedrijven en (overheids)instanties. De **Public Affairs Academie** heeft als initiatiefnemer de handen ineengeslagen met Stichting Halt, KBO-PCOB en het Maerlant Lyceum. *Jongerenambassadeurs* is een officieel programma van de Maatschappelijke Diensttijd, mogelijk gemaakt door ZonMw.

Het proces

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de Jongerenambassadeurs advies gevraagd over digitale identiteit. Zij stellen hierin één vraag centraal: **Welke rol moet de overheid spelen rond de digitale identiteit van jongeren?**

In één zomer, hebben we daar met 13 jongeren een advies over geschreven. Dat deden we helemaal **online**, want door de coronamaatregelen konden wij helaas niet samenkomen.

We hebben als jongerenambassadeurs het advies in verschillende fasen geschreven. Bij elke bijeenkomst maakten we een **thuisopdracht** die ons weer een stapje verder brengt in het proces.

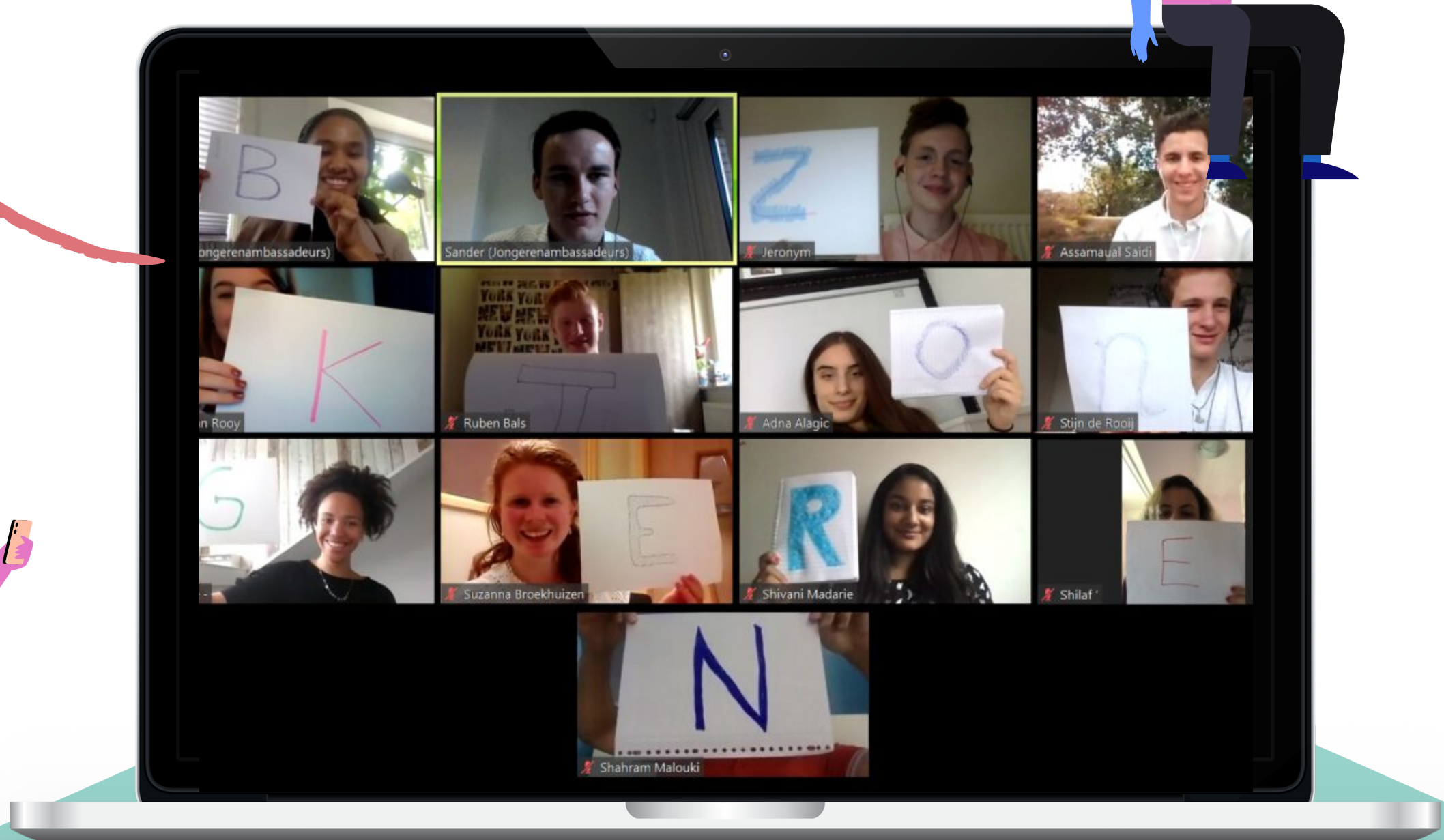
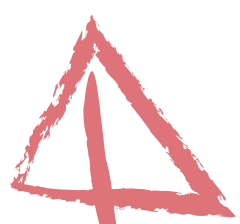
Wat is digitale identiteit?

Welke rol moet de overheid nemen?

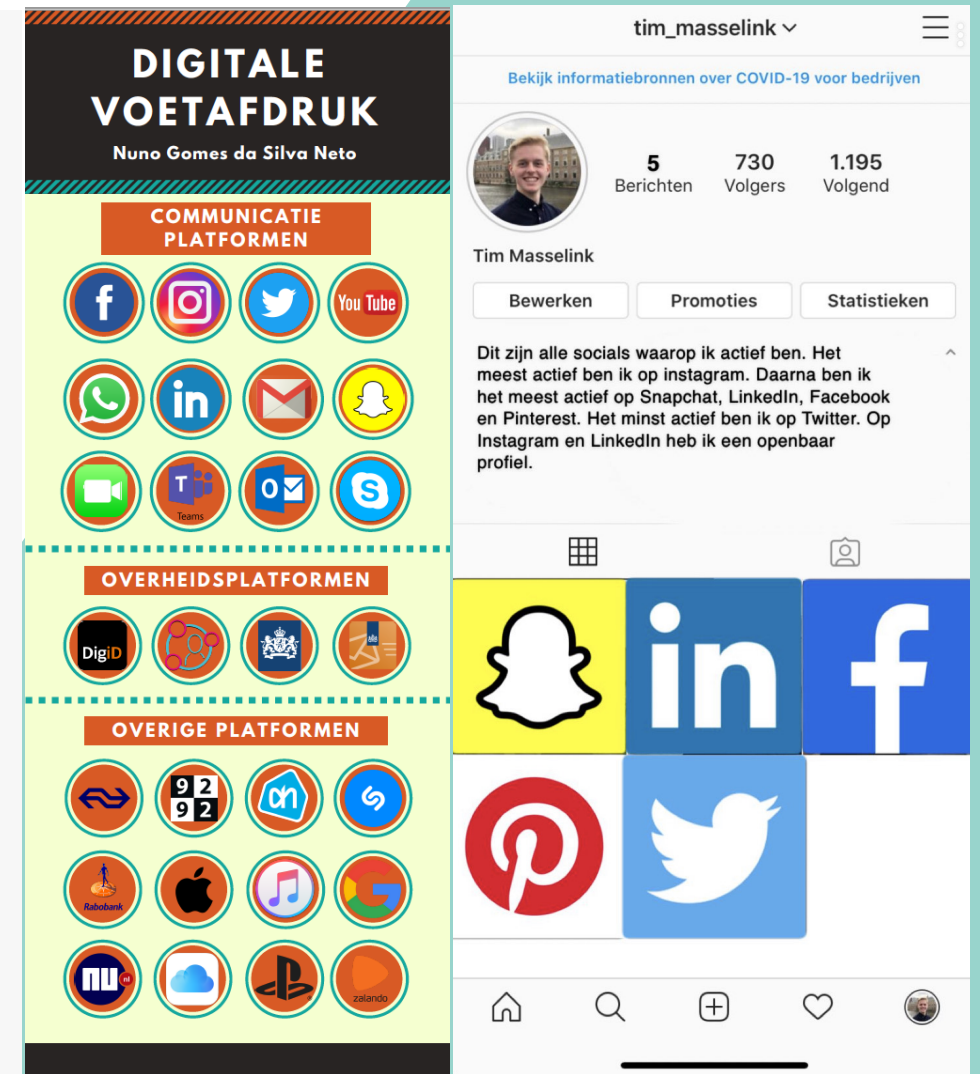
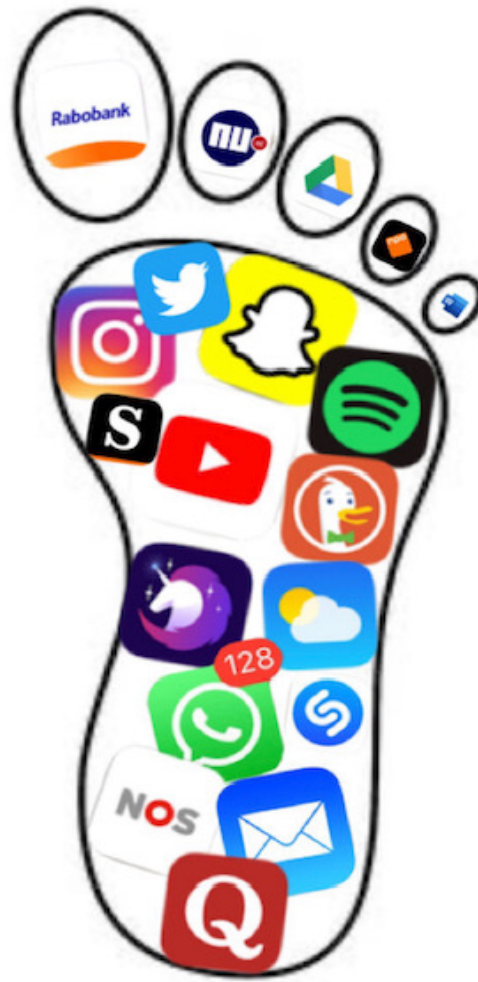
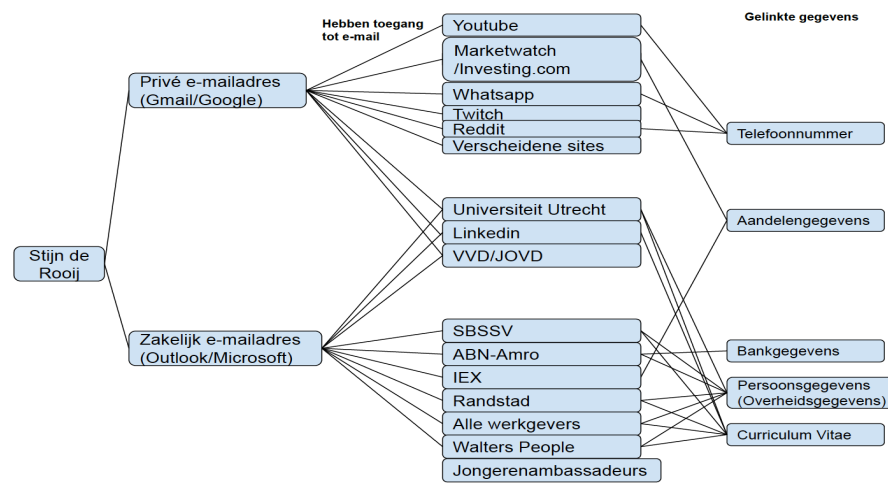
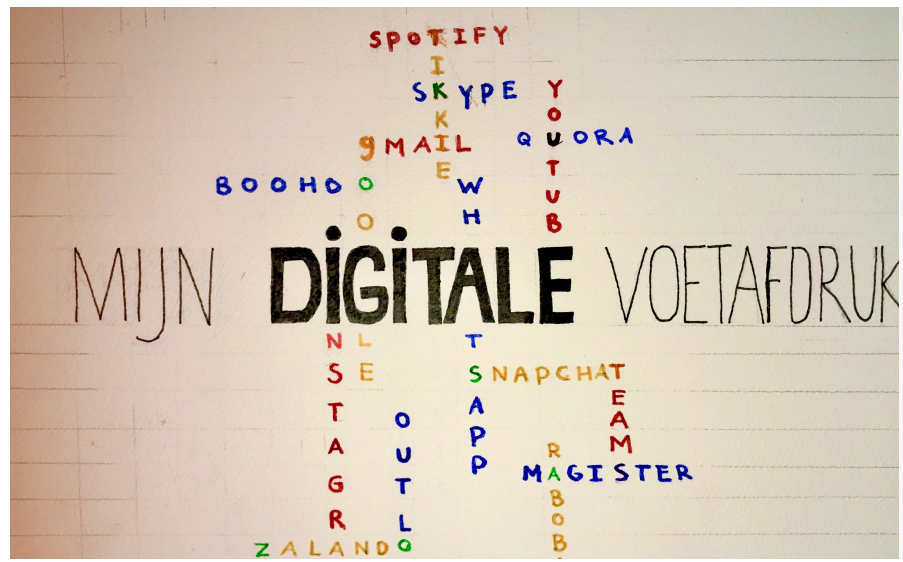

Hoe ziet dat er uit in de praktijk?

Wat is jouw digitale identiteit?

Tijdens de eerste bijeenkomst van het BZK-traject hebben we gebrainstormd over de vraag wat je digitale identiteit nu precies inhoudt. We komen tot de volgende kern: je digitale identiteit kent een **formele kant** en een **informele kant**.

- Zaken die onder je formele identiteit vallen zijn bijvoorbeeld je BSN-nummer, je DigiD, je geboortedatum en je naam.
- Zaken die onder je informele identiteit vallen zijn bijvoorbeeld je accounts bij webshops, social media-accounts, internetgebruik of je bonuskaart bij de supermarkt.

Hoewel je op de informele kant vaak wel een bepaalde invloed hebt, heb je die op de formele kant vaak veel minder.

Ook hebben we onze eigen **digitale voetafdruk** in beeld gebracht, wat nog best lastig was: eigenlijk is onze digitale identiteit erg groot en complex.

Wist jij dat je zoveel gegevens had?!

Wat betekent het hebben van een digitale identiteit?

We doen steeds meer online. Wij worden inmiddels zelfs de online-generatie genoemd! We leggen contact, praten, betalen, bestellen en inmiddels is zelfs ons onderwijs door de coronacrisis deels online. Al deze dingen doen we met behulp van online systemen, maar weten we eigenlijk wel wat deze systemen inmiddels allemaal van ons weten? Het is belangrijk dat we ons daar bewust van zijn. Op dit moment hebben we **geen regie** over de gegevens die online platforms als social media-bedrijven of webwinkels van ons hebben.

Op gegevens die de overheid van ons heeft hebben we meer regie. Alle burgers hebben immers **recht op inzage** van al hun persoonlijke gegevens, het verifiëren daarvan, wijzigen bij onjuistheid, gegevensuitwisseling en het recht om vergeten te worden. Het is alleen nog niet altijd even makkelijk om je gegevens in te kunnen zien: je moet je gegevens opvragen per instantie, er gaat vaak veel tijd overheen voor je de gegevens hebt én soms kost het opvragen van gegevens ook geld.

De online wereld - en daarmee de betekenis van onze digitale identiteit - ontwikkelt razendsnel. Concrete maatregelen lopen al snel achter op de realiteit. Enkele ontwikkelingen, relevant zowel jong én oud, lichten we uit in ons rapport:

- We zijn ons vaak niet bewust van wat bedrijven of de overheid allemaal precies van ons weten. Je klikt al gauw op het 'accepteren van cookies' of logt in met je DigiD en raakt vervolgens het overzicht kwijt. De vraag is: **wie weet wat?**
- We weten vaak ook niet wat de **impact** is van het feit dat bedrijven en de overheid steeds meer weten van onze digitale identiteit. Je bent vaak jong als je voor het eerst op het internet zit en beseft dan niet wat je allemaal deelt. Heeft dat gevolgen voor je de toekomst?
- Daarnaast vragen we ons af waar de grens ligt als het gaat om welke bedrijven invloed hebben op wat jij doet, leuk en belangrijk vindt. Wat doen bedrijven met je gegevens? Daar is eigenlijk nog heel weinig **informatie** over te vinden.

Er is **behoefte** aan:

- Informatie over wie gegevens verzamelen;
- Informatie over hoe er met je gegevens om moet worden gegaan;
- Informatie over wat je zelf kunt doen om je digitale identiteit te beschermen.

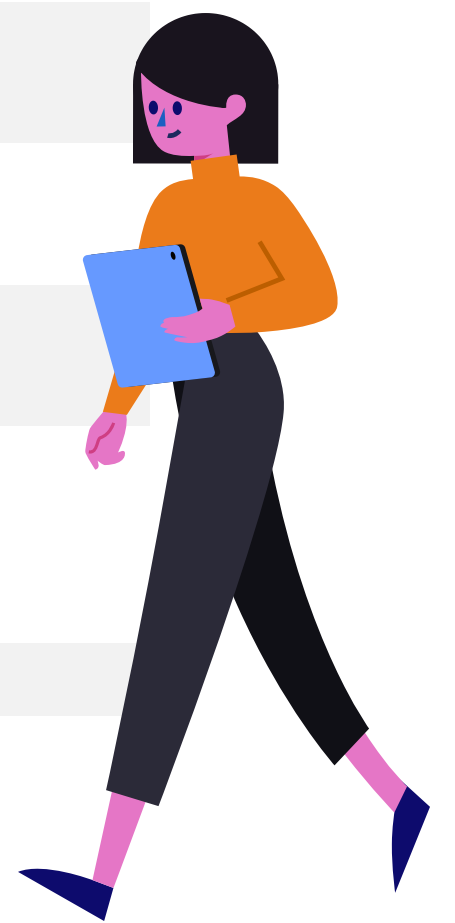

Welke rol kan de overheid nemen?

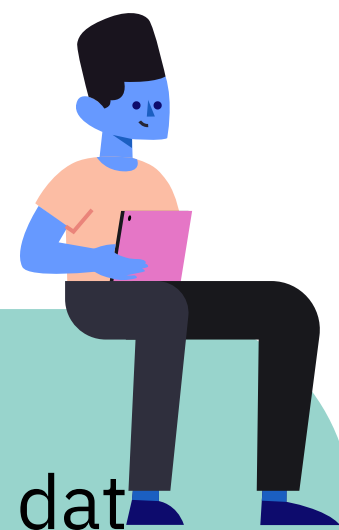
We hebben de verschillende rollen van de overheid onderzocht en de meest kansrijke rollen voor de overheid rondom het thema digitale identiteit verder uitgewerkt.

Rol	Idee voor advies	Verder uitwerken?
Wetgever	Zorgen dat wetgeving (beter) gehandhaafd word	Nee
Kadersteller	Sterker/Nieuw beleid op het thema digitale identiteit	Nee
Handhaver	Strenger controleren op overtredingen door bedrijven bijv.	Nee
Registerhouder	Inzicht geven in welke gegevens er van jou zijn én wanneer iemand deze opvraagt	Ja
Dienstenleverancier	Betere voorlichting over de gevaren het delen van gegevens online	Ja
Leverancier van identificatiemiddelen	Eén app voor al je belangrijke documenten: <u>DigiD</u> /rijbewijs/bankgegevens/etc.	Ja
Financier	Investeren in middelen of stelsels	Nee

De drie meest kansrijke ideeën bespreken we in meer details.

Ik zou het zelf echt heel handig vinden als ik kan inzien wie al mijn gegevens heeft. Dat zorgt ook voor oplettendheid met wie je je gegevens deelt.

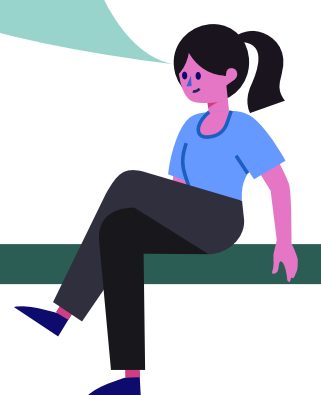

Maar ouderen met weinig internetkennis, snappen die dat wel? Ik denk dat voorlichting beter helpt voor bewustwording!

Het idee voor één app met al je gegevens lijkt me ook handig. En het is ook nog eens goed voor het milieu! Maar ik ben wel bang mijn inloggegevens voor die app kwijt te raken...

Goed punt... Laten we anders wat ideeën verder uitwerken!

Welke rol moet de overheid nemen?

We zijn in groepjes uiteengegaan en hebben verschillende ideeën uitgewerkt over de rol die de overheid op het gebied van digitale identiteit naar onze mening op zich moet nemen. Zo hebben we het gehad over één plek voor al je gegevens, zoals een app of Mijnoverheid.nl. Ook hebben we nagedacht over wat de rol van gemeenten kan zijn. Uiteindelijk vonden we dat de best passende rol voor de overheid als het gaat om de digitale identiteit die van dienstenverlener is: de overheid zou iedereen, jongeren in het bijzonder, moeten voorlichten over de kansen en gevaren van een digitale identiteit.

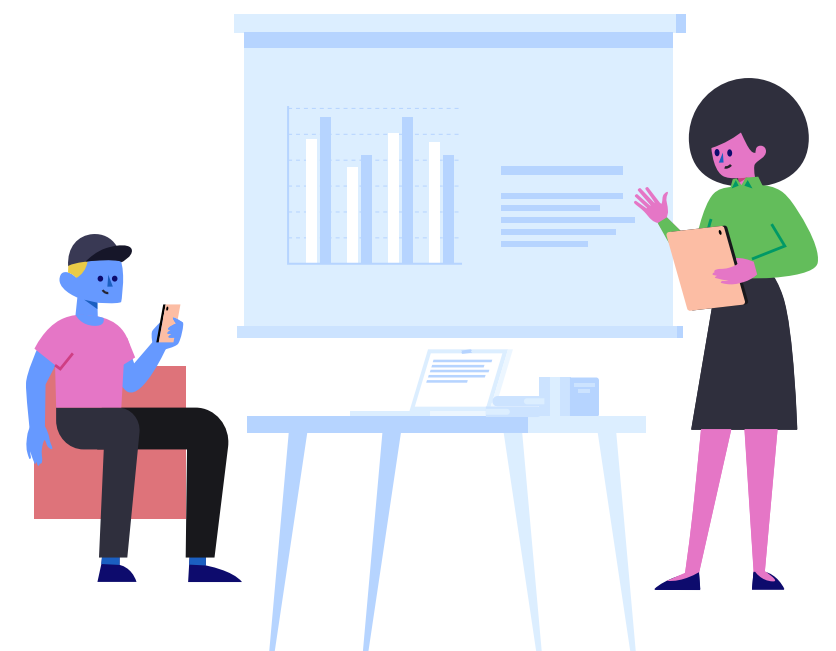
De overheid als dienstverlener

Wij zien een belangrijke rol voor de overheid als dienstverlener weggelegd in het verstrekken van **goede, begrijpelijke en passende informatie over je digitale identiteit(en)**. Omdat persoonlijke data nu erg verspreid is, moeilijk terug te vinden en op te vragen én omdat er nog weinig informatie is over de kansen

en drempels van je digitale identiteit, zijn mensen zich vaak niet bewust van gevolgen van het online delen van informatie. Daarom vinden we dat de overheid een belangrijke rol heeft in het verspreiden van deze informatie: mensen moeten weten waar hun **rechten en (eigen) verantwoordelijkheden** liggen. Nu weten mensen daar vaak nog té weinig vanaf én als je er iets over wilt weten, is het lastig deze informatie te vinden. Daarom moeten we stappen nemen!

Voorlichtingen als dienst

Een belangrijke manier om informatie te delen en te verspreiden is via het geven van voorlichtingen. Dit kan aan de hand van landelijke campagnes én met behulp van gastlessen op scholen. Zo wordt er **bewustwording** gecreëerd over het onderwerp 'digitale identiteit', waardoor mensen bewuster keuzes kunnen maken over het delen van data. Door in te zetten op voorlichtingen op scholen leren jongeren op vroege leeftijd al wat een digitale identiteit inhoudt. Zo gaan we samen voor een digi-bewuste generatie!

Extra tips!

In plaats van een grootste, (digitale), nationale aanpak, zien wij ook een rol weggelegd voor **gemeenten** wanneer het gaat over kennisgeving en praktische zaken rondom digitale identiteit. Denk aan: een informatiepunt, een simpele uitleg online en **helpdesk** voor korte vragen – en voor ouderen – een spreekuur voor vragen!

Mediadeskundigen, specialisten, adviseurs (inclusief jongeren!) kunnen een **adviesgroep** vormen omtrent digitale identiteit. Enerzijds om politieke instellingen in te lichten over ontwikkelingen in de digitale wereld (want die gaan ontzettend snel!) en aan de andere kant om de behoeftes van burgers bespreekbaar te maken. Het gaat hierbij niet om bindend advies, maar wel om impactvol advies!

Voorlichting op scholen

We realiseerden ons dat zowel jongeren als volwassenen veranderingen zouden willen zien als het gaat om grip hebben op hun digitale gegevens, maar niet weten hoe: heldere informatie ontbreekt. Dit zijn onze adviezen om mee te nemen bij de invulling van voorlichtingen:

- **Memes:** De plaatjes die met weinig woorden een heel verhaal kunnen vertellen: memes hebben een hoog *relatability* gehalte, waarin mensen zichzelf in kunnen herkennen. Ze zijn typerend voor deze tijd en handig om het gesprek levendig te houden: een voorlichting hoeft namelijk niet saai te zijn! Het is een toegankelijke manier om ook serieuze zaken, zoals het gevaar rondom het verspreiden van je gegevens bespreekbaar te maken.
- **Spelenderwijs leren:** Mede-geïnspireerd door het Digitale Identiteitsspel ontwikkeld door stichting *Waag*, vinden we dit een belangrijk element om op een leuke en toegankelijke manier bewustwording te creëren. Wanneer je actief leert, blijft de stof je beter bij. Wanneer je samen bent, werkt een kaart- of bordspel goed, voor het gemak: een app!
- **Maatschappijleer:** Iedere middelbare scholier krijgt dit vak. Als een voorlichting aan bod komt tijdens deze les – of onderdeel wordt van het curriculum – ben je ervan verzekerd dat de meeste scholieren in aanraking komen met het onderwerp.

Na overleg kwamen we uit op de volgende suggesties over het laatste punt:

- Voorlichtingen als *vast onderdeel* van het curriculum op school.
- Een *toets* doen over digitale identiteit
- Kennisoverdracht door de inzet van *experts*.

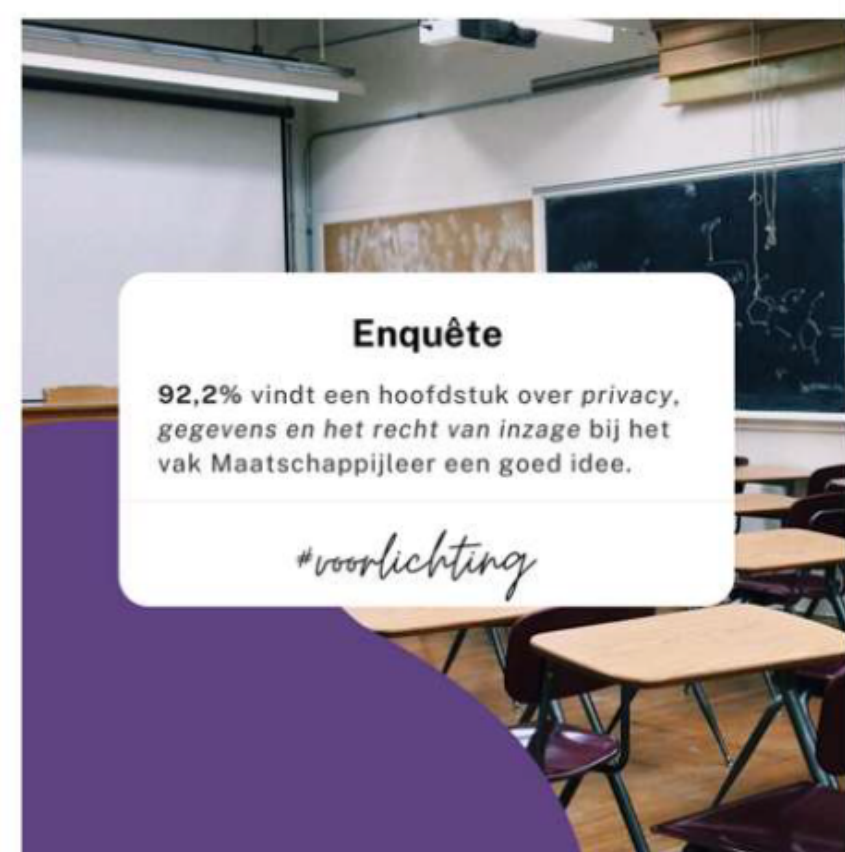
Voorlichting op scholen

Onderwerpen

Tijdens de voorlichtingen op school moeten de volgende onderwerpen naar voren komen: Wat is je digitale identiteit? Wat zijn de **gevaren** van de digitale identiteit? Wat zijn je (privacy)rechten? Andere onderwerpen waarop kan worden ingegaan zijn bijvoorbeeld: datacollectie, dataopslag, locatievoorzieningen, cookies en de toekomst van digitale identiteit. Ook vinden we dat er aandacht moet zijn voor het feit dat bedrijven ook kunnen verdienen aan jouw gegevens en dat je je daar dus bewust van moet zijn. Ten slotte, zou er ook ruimte moeten zijn voor een open gesprek: wat zijn **positieve** kanten die de opslag van digitale gegevens kan bieden?

Een kritische blik

Voorlichtingen en campagnes zijn *tools* om digitale identiteit onder de aandacht te brengen. Toch is het belangrijk om ook kritisch te blijven over het soort informatie dat we geven. Hoewel voorlichtingen en campagnes zich niet direct op alle doelgroepen richten, geloven we wel dat er een **spill over** kan plaatsvinden waardoor verschillende lagen van de samenleving beïnvloed worden. Zodra het meer onder de aandacht komt op scholen en op sociale media, zullen hier vanzelf ook ouders – en misschien zelfs de **politiek** bij betrokken worden. Zo ontstaat er ruimte om een maatschappelijke discussie over digitale identiteit te voeren en het hoger op de politieke agenda terecht komt.

Bewust online bevalt beter.

-Jeronym Machek-

Campagne

Om het onderwerp digitale identiteit niet alleen bij jongeren onder de aandacht te brengen, maar ook onder de rest van de samenleving, is een campagne een passende **aanvulling** op voorlichtingen. Dit betekent dat de campagne nog steeds voornamelijk gericht zal zijn op jongeren, maar dat er naar aanleiding van deze campagne hopelijk ook een gesprek over digitale identiteit ontstaat tussen mensen van verschillende generaties. Zo kunnen we veel mensen in één keer bereiken:

- **Vormgeving on point:** Een sterke vormgeving is onmisbaar. Zodra iets er goed afgewerkt uitziet en aangenaam voor het oog is, heb je de helft van het werk al gedaan: inhoud overbrengen wordt ineens een stuk makkelijker.
- **Video's:** Bewegend beeld is én interessant om naar te kijken én je kunt er veel content in kwijt: voor een groot deel van ons is dit hoe wij het makkelijkste leren. Hiermee valt een heleboel te experimenteren: van filmpjes à la **NOSStories** tot een miniserie op YouTube.
- **Slogan of hashtag:** We kunnen het niet vaak genoeg herhalen, maar herhaling is belangrijk! Hoe vaker je iets hoort, des te beter het blijft hangen. Slogans worden in de tijd van hashtags langzamerhand overbodig. Onze suggesties zijn: 'Het is een feit, je digitale identiteit' en **#laatjenietkennen**
- **Openheid:** De campagne zou niet belerend moeten zijn, maar juist uitnodigen tot **gesprek**. We willen hiermee voorkomen dat er een te grote focus komt op 'gevaren' of 'afschrikken' en dat jongeren zelf een geïnformeerde positie kunnen innemen over digitale identiteit en zélf regie leren houden.

Voorlichtingen en campagnes

Jeronym Machek

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

HANDBOEK

Alle praktische informatie over jouw digitale identiteit

"BEWUST ONLINE BEVALT BETER"

INHOUD

Voor wie?

Dit handboek is bedoeld voor **iedereen** die internet regelmatig gebruikt en daarom een **digitale identiteit** -al dan niet bewust- heeft opgebouwd. Voor jongeren zou dit handboek in mentorlessen besproken kunnen worden en ten slotte in de bovenbouw worden getoetst bij het vak Maatschappijleer. Juist bij jongeren, omdat **alle jongeren**: rijk, arm, praktisch en theoretisch opgeleid, door de handen van de docenten 'stromen'. Alle toekomstige generaties kunnen hiervan profiteren. Een handboek is praktisch voor jong én **oud**, want het is makkelijk om later nog eens te raadplegen en rustig (terug) te lezen.

Waarom?

Bij veel mensen is door de **gigantische omvang** van internet en data veel onduidelijkheid en helaas nog meer onwetendheid. Het probleem is een **wirwar** van data en informatievoorziening. Het overzicht is voor bijna iedereen kwijt. Daarom zijn er veel behoeften. Daaraan moet tegemoet gekomen worden. Dat kan door middel van een verhelderend handboek, dat het aanzien heeft van betrouwbaarheid en deskundigheid vanuit de overheid en alle praktische informatie bevat.

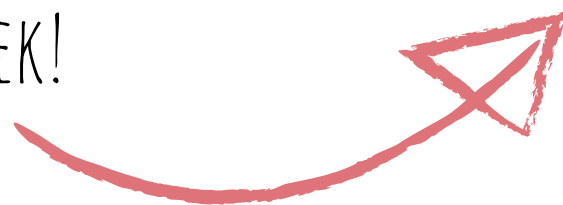
Wat moet er specifiek in staan of duidelijk gemaakt worden?

- Uitvoerige en duidelijke **uitleg** over **zeer basale zaken** over het functioneren van internet: Hoe kun je anoniem internetten? Wat is mijn IP-adres en hoe verander ik het? Wie kan zien welke sites ik bezoek? Incognito modus. Wat is een proxyserver? Hoe bescherm je je privacy? Hoe werkt Bluetooth en wat zijn de gevaren? Hoe bescherm je je webcam? Wat is het darkweb en hoe gebruik je het veilig? Zie: www.vpngids.nl.
- **Onderscheid** tussen verschillende 'bergen van gegevens':
 - persoonlijke gegevens die de overheid beheert (verplicht te verschaffen en geen juridisch eigendom);
 - persoonlijke gegevens binnen de medische sector (privacy is daar van groot belang vanwege de lichamelijke integriteit. Dat zie je bijv. aan de zorgen van mensen over de Corona-app);
 - gegevens op sociale media.
- Uitvoerige en duidelijke **uitleg** over het gebruik, de werking, de functie, de voordelen en de veiligheid van **MijnOverheid** en **DigiD**.
- Uitleg over hoe gegevens binnen de **medische sector** georganiseerd zijn en over kernpunten als o.a. het Landelijk Schakelpunt en het inzien van gegevens.
- **Rechten** ten aanzien van gegevens (AVG, art. 15, 16, 17). Denk ook bijvoorbeeld aan het handmatig inzien van gegevens op papier voor degenen die dat op prijs stellen.
- Tips en tricks over **sociale media**. Belangrijk hierbij is **bewustwording** van gevaren en het feit dat alles ergens op internet rond blijft zwerven, ondanks dat je het verwijdert.

Belangrijk: denk aan iedereen!

Denk ook aan **ouderen** die hun leven lang nooit internet gebruikt hebben en niet de behoefte hebben aan participatie aan de digitale wereld. Laat daarom alle **handmatige** mogelijkheden bestaan. Denk simpelweg aan geld overmaken via acceptgirokaarten e.d.

JERONYM SCHREEF EEN HANDBOEK!

When you post an opinion on the Internet

ILSE MAAKTE EEN INSTAGRAM-ADVERTENTIE!

SHILAF INTRODUCEERDE HET GEBRUIK VAN MEMES!

Conclusie

Het resultaat van vijf bijeenkomsten, vier opdrachten, twee gastpresentaties, brainstormsessies en Mentimeters heeft geleid tot dit eindadvies. In dit verslag hebben we jullie meegenomen van begin tot eind. Van – wat is digitale identiteit eigenlijk? – tot aan de concrete uitwerking van campagnemateriaal en slogans. We zijn begonnen met het in kaart brengen van onze **eigen digitale voetsporen**. Vanuit daar zijn we gaan kijken naar waar we zelf tegen aanlopen en wat de overheid daarin zou kunnen betekenen. Vanuit de verschillende rollen die de overheid vervult, zijn we verder gegaan op de **overheid als dienstverlener** als de best passende rol in het kader van informeren over digitale identiteit. Het resultaat? Input als memes, een goede vormgeving en het gebruik van video's om mee te nemen bij het opzetten van voorlichtingen en campagnes. Hieronder visualiseren we onze **toekomstvisie** over onze betrokkenheid bij het thema jongeren en digitale identiteit.

Vooruitzicht

We willen het niet bij dit verslag laten. Als groep zijn we ervan overtuigd dat inspraak van jongeren – ook op het gebied van digitale identiteit – enorm relevant is en ook zal blijven in de toekomst. Op dit moment zijn wij de **digitale generatie**, maar er zullen nog vele generaties na ons volgen. Als het digitale identiteit-jongerenpanel van het ministerie van BZK zouden we graag betrokken willen blijven worden bij dit belangrijke onderwerp. De expertise van jongeren is dat ze vanuit hun eigen gewoontes en **leefwereld vaak nét een andere kijk hebben op dingen**. Eén van de bevindingen die wij tijdens dit traject hebben gedaan, is dat tot een advies komen lang niet altijd te serieus hoeft te zijn: door brainstorms en **creatief** denken zijn we tot dit eindadvies gekomen. We raden het ministerie aan om in gesprek te blijven gaan met jongeren over dit thema. Dit kan bijvoorbeeld door 1 à 2 keer per jaar een groep jongeren als **klankbordgroep** hiervoor te vragen. De uitgenodigde groep zou gevormd kunnen worden door afgevaardigden van dit jongerenpanel, maar ook door jongeren voor wie dit onderwerp nieuw is: zij kunnen een frisse blik bieden!

Laatste woorden

We hadden niet tot dit advies kunnen komen zonder de initiators vanuit het ministerie van BZK: Judith van het Digitale Identiteitslab en de begeleiding vanuit team *Jongerenambassadeurs*. Veel dank aan alle betrokken partijen die hier een succesvolle bijdrage aan hebben geleverd!

Het project *Jongerenambassadeurs* is een initiatief van de Public Affairs Academie, in samenwerking met onze partners, in het kader van de Maatschappelijke Diensttijd. In heel Nederland krijgen jongeren de kans hun mening, ideeën en adviezen in te brengen bij maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden. Het project wordt mogelijk gemaakt door ZonMw.

Jongerenambassadeurs
Benoordenhoutseweg 88
2596 BD Den Haag
info@jongerenambassadeurs.com
www.jongerenambassadeurs.com

Auteursrechten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van een van de hierboven genoemde belanghebbenden.

